



Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej

ogólnopolska konferencja naukowa

Nowa generacja seriali telewizyjnych a polska widownia

12-13 marca 2009 r.

Warszawa, Chodakowska 19/31
Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej

Organizatorzy:

- Instytut Kultury i Komunikowania SWPS
- Komitet Nauk o Kulturze PAN
- Centrum Badań nad Kulturą Popularną SWPS

Komitet organizacyjny konferencji:

prof. Wiesław Godzic (przewodniczący), dr Mirosław Filiciak, dr Barbara Giza, mgr Agnieszka Kozak

patronat medialny



współpraca badawcza



patronat wydawniczy



www.seriale.swps.edu.pl

Seriale telewizyjne, forma do niedawna kojarzona przede wszystkim z nudnymi „tasiemcami”, przeżywa renesans. Najnowsze, przede wszystkim amerykańskie, serie stają globalnymi przebojami, rozpowszechnianymi nie tylko w telewizji i na płytach DVD, ale i w „drugim obiegu” internetowym, generując połowę ruchu w nielegalnych sieciach wymiany plików. Fenomen ten nie omija naszego kraju - polskie napisy do serii takich jak „Prison Break” czy „South Park” trafiały do sieci często przed upływem doby od premiery w amerykańskich sieciach kablowych. Równocześnie refleksja nad tym zjawiskiem jest niemal nieobecna w polskiej humanistyce. Najwyższy czas to zmienić - wszak w styczniu 2009 r. upłynęło 10 lat od premiery „The Sopranos”, produkcji uznawanej za początek „nowego serialu” i zarazem serii, którą dziennikarze „New York Timesa” określili mianem „największego dzieła amerykańskiej popkultury ostatniego ćwierćwiecza”.

Zapraszamy do udziału w konferencji naukowej poświęconej amerykańskim serialom telewizyjnym nowej generacji i ich recepcji w Polsce. Wybierając spośród blisko czterdziestu wystąpień, dyskutując i biorąc udział w panelach z zaproszonymi gośćmi, będziemy szukać odpowiedzi na pytania związane z obecnością nowych amerykańskich seriali w naszym kraju. Jak najnowsze produkcje z USA funkcjonują w Polsce, w zupełnie innym od oryginalnego kontekście kulturowym? Czego Polacy szukają w złożonych i często obrazoburczych seriach takich jak „South Park” czy „Weeds”? Czy „telewizja bez telewizorów”, oparta na pobieraniu kolejnych odcinków z internetu, staje się ważnym sposobem dostępu do produkcji telewizyjnych w Polsce pierwszej dekady XXI wieku? Jak zmieniły się same seriale?

PROGRAM KONFERENCJI 12 marca, czwartek

10:00 - 11:00	rejestracja, kawa
11:00 - 11:15	otwarcie konferencji - prof. Anna Zeidler-Janiszewska, prof. Wiesław Godzic
11:15 - 11:55	wprowadzenie do zagadnień konferencyjnych, prezentacja wyników badań poświęconych oglądaniu seriali przez internautów dr Mirosław Filiciak (Centrum Badań nad Kulturą Popularną SWPS), Piotr Toczyski (Zespół Badań i Analiz Gazeta.pl)
12:00 - 14:20	obrady

BLOK A	SALA 340	BLOK B	SALA 341
12:00-12:20	dr hab. prof. Katarzyna Skowronek, dr hab. prof. Zbigniew Pasek Nowa duchowość w nowych serialach telewizyjnych	12:00-12:20	Michał Dzieliński, Amerykańskie seriale nowej generacji a XIX-wieczna powieść - podobieństwa i różnice
12:20-12:40	mgr Bartosz Konic, Mali handlarze sprawami ostatecznymi - o ewolucji wizerunku śmierci w serialach amerykańskich nowej generacji	12:20-12:40	mgr Hubert Kubit, Adaptacja filmowych technik narracyjnych przez serial na przykładzie „Zagubionych”
12:40-13:00	dr Aleksandra Drzał-Sierocka, Post-religia? Rozważania na marginesie serialu „Anioły w Ameryce”	12:40-13:00	mgr Małgorzata Mika, Doświadczenie w odcinkach czyli sitcom jako ponowoczesny autorytet moralny
13:00-13:20	Michał Wróblewski,	13:00-13:20	dr hab. Agnieszka Ogonowska,

	Wszyscy jesteśmy Dexterami		<i>Sophisticated crime story</i> - przyczyny popularności gatunku w Polsce
13:20-13:40	prof. Wiesław Godzic, Kocham Dextera	13:20-13:40	mgr Natalia Osiatyńska, W obronie czasu poświęconego oglądaniu seriali
13:40-14:20	dyskusja	13:40-14:20	dyskusja
14:30-15:30	obiad		
15:30-17:00	panel dyskusyjny o przemianach formuły współczesnego serialu, udział wezmą m.in. prof. Wiesław Godzic (SWPS), Radosław Zaleski (serwisy internetowe Agora, w tym Popcorner.pl) oraz przedstawiciel stacji TVN, aula		
BLOK C	SALA 340	BLOK D	SALA 341
17:00-17:20	mgr Judie Land, Wszyscy śmiejemy się z katolików? Krytyka kościoła katolickiego w "Family Guy" i "South Park"	17:00-17:20	dr Tomasz Bielak, Obraz, ciało, tożsamość - kilka uwag o serialu "Nip/Tuck"
17:20-17:40	mgr Rafał Kuś, Republikanie z kreskówki? Jak „South Park” komentuje rzeczywistość polityczną USA	17:20-17:40	mgr Sylwia Galanciak, Post-serialowe przygody ciała
17:40-18:00	Ewelina Twardoch, „Serie animowane dla dorosłych” jako alternatywna wizja świata i mediów. Od "Simpsonów" po "Władców móch"	17:40-18:00	mgr Agnieszka Fok, ABC - Anything but Color? Czy rewolucja w amerykańskiej telewizji wychodzi poza bariery etniczne i rasowe?
18:00-18:20	mgr Paweł D. Madej, Simpsonowie na polskim gruncie	18:00-18:40	dyskusja
18:20-18:40	dyskusja		
19:00-22:00	kolacja		

PROGRAM KONFERENCJI 13 marca, piątek

9:40-10:00	kawa		
BLOK E	SALA 340	BLOK F	SALA 341
10:00-10:20	mgr Aneta Jaworska, Polish American story, czyli kto i dlaczego ogląda amerykańskie seriale w Polsce?	10:00-10:20	Anna Jawor, Od kury do demona - serialowy obraz kobiety
10:20-10:40	mgr Katarzyna Reizer, Serialowa pożywka	10:20-10:40	mgr Katarzyna Wojnicka, “Seks w wielkim mieście” kontra “Californication”, czyli feminizm versus maskulinizm?
10:40-11:00	Anna Petelenz, Dlaczego nie-telewizja? O praktykach stacji tv spychających widzów w otchłań sieci	10:40-11:00	mgr Agnieszka Kozak, "Californication" - nowy typ serialu dla kobiet?
11:00-11:20	Wiktor Piątkowski, Dlaczego tylko niektóre zagraniczne serialowe hity odnoszą sukces w Polsce?	11:00-11:20	mgr Samuel Nowak, "Queer as Folk": Telewizja, seks i polityka różnicy
11:20-11:40	Mateusz Sobecki, Made in Showtime	11:20-11:40	Michał Gulik, 2QT2BSTR8. Nad-reprezentacje płci w Gotowych na wszystko
11:40-12:40	dyskusja	11:40-12:00	Zuzanna Konarska, Monika Marczak, Fenomen popularności seriali LGBT w Polsce na przykładzie „Queer as folk”

					i „The L Word” dyskusja
		12:00-12:40			
12:40-13:00					przerwa kawowa
13:00-14:30					panel dyskusyjny panel dyskusyjny “Wokół seriali - perspektywa nadawców”, z udziałem m.in. Edyty Pytlewskiej (FOX International Channels), Marcina Skabary (AXN Polska) oraz Macieja Wichy (serwisy informacyjne i społecznościowe Agora), aula
14:30-15:30					obiad
BLOK G	SALA 340		BLOK H	SALA 341	
15:30-15:50	dr Marta Olcoń-Kubicka, Internetowe społeczności serialowych fanów	15:30-15:50	dr Justyna Wierzychowska, Wątki psychoanalityczne w "Rodzinie Soprano"		
15:50-16:10	mgr Piotr Siuda, Dewianci czy aktywni twórcy nowej kultury? Fani seriali science-fiction oraz ich polskie oblicze	15:50-16:10	Katarzyna Grynienko, Serialowa dekonstrukcja obrazu amerykańskiego przedmięcia w oczach polskiego odbiorcy		
16:10-16:30	mgr Bogumiła Mateja, „M jak miłość” kontra „Prison Break”: między starymi a nowymi mediami, czyli kultura konwergencji po polsku	16:10-16:30	mgr Karolina Brzozowska, "Californication" jako popkulturowa gra z widzom		
16:30-16:50	dr Anna Nacher, Serial 2.0 - przepływ, hybrydyzacja, wojny kulturowe	16:30-16:50	Anna Sawczuk, Magdalena Dasiewicz, Psychologiczne aspekty popularności serialu "Przyjaciele"		
16:50-17:10	dr Marta Juza, Gdzie szukać tajemniczej wyspy? Serial "Lost" jako przejaw konwergencji mediów	16:50-17:10	mgr Anna Ciechanowska, CSI Dracula czy human living vampire? Wampir w wybranych serialach telewizyjnych ostatnich lat		
17:10-17:50	dyskusja	17:10-17:50	dyskusja		
18:00					zakończenie konferencji

ABSTRAKTY

dr Tomasz Bielak, Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach, Katedra Kulturoznawstwa
Obraz, ciało, tożsamość – kilka uwag o serialu "Nip/Tuck"

"Nip/Tuck" ("Bez skazy") to, obok "Rodziny Soprano" i "Six Feet Under", najpopularniejszy serial ostatniego pięciolecia. Cieszy się również dużą popularnością wśród polskiej widowni korzystającej z „torrentów”, był także emitowany w TVN. Opowieść o dwóch zaprzyjaźnionych chirurgach plastycznych zyskała rangę kultowej nie tylko ze względu na doskonałe sceny operacji plastycznych, humor czy śmiałe sceny erotyczne. "Bez skazy" to opowieść o Ameryce, która przegląda się w lustrze, to opowieść o globalnym społeczeństwie, które nie potrafi poradzić sobie z dewaluacją wartości i stopniowym upadkiem ostatnich autorytetów i specyficznym (wręcz obsesyjnym) stosunkiem do ciała, płci, preferencji seksualnych. Tandem Troy/McNamara (główni bohaterowie), zadając pytanie *Co chciałbyś/chciałabyś w sobie zmienić?*, uruchamiają lawinę zaskakujących sytuacji, szokujących wyznań, nieoczekiwanych decyzji. Pojedyncze historie przewijających się przez ich klinikę (ich życie...) pacjentów stają się ilustracją problemów, które trapią nie tylko „pięknych i bogatych” ze słonecznego Miami, ale w zasadzie każdego mieszkańca globalnej wioski.

mgr Anna Ciechanowska, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

"CSI Dracula" czy "human living vampire"? Wampir w wybranych serialach telewizyjnych ostatnich lat

Postaci wampirów zwykliśmy kojarzyć przede wszystkim z ich przedstawieniami w filmach grozy. Mamy tutaj do czynienia z ich stereotypizacją i znaczną standaryzacją. Jakkolwiek twórcy współczesnych filmów uciekają od odwoływania się do kreacji Beli Lugosiego czy Christophera Lee, nie da się zaprzeczyć, że to właśnie ten typ wampira jest najbardziej znany i jednocześnie najłatwiej rozpoznawalny. Chcąc nie chcąc zatem filmowe kreacje muszą się do nich odwoływać - być ich zaprzeczeniem lub kontynuacją. Okazuje się jednak, że przeniesienie postaci wampira w przestrzeń prawie zupełnie dla niego dziewiczą, tj. na grunt serialu telewizyjnego staje się możliwością do wszechstronnej i wielokierunkowej gry z utartymi konwencjami. Za jedyny klasyczny wampiryczny serial możemy uznać jedynie „Buffy. Postrach wampirów”, która nierzadko wzbudza uśmiech politowania. Produkcje serialowe ostatnich trzech lat zdają się odcinać zarówno od klasycznego filmowego wizerunku wampira, jak i tego utrwalonego w „Buffy”. W produkcjach takich jak „Moonlight” czy „Blood Ties” wyraźnie uwidacznia się wpływ seriali kryminalnych, które cieszą się w ostatnich latach niezwykle popularnością. Przy omawianiu tych dwóch tytułów niezwykle ważne pozostają pytania o funkcje wampira w tworzonym obrazie oraz wspomnianą grę z konwencjami. Na tym tle wyróżnia się najnowszy wampiryczny serial emitowany obecnie przez HBO „True Blood”, którego w żaden sposób nie można sklasyfikować jako „wampirycznego CSI”. Niezwykle wyraźna staje się tu nie tylko swobodne żonglowanie utartymi schematami, ale też inspiracja gramami komputerowymi oraz wirtualnymi społecznościami wampirycznymi. Wszystkie trzy serie, które staną się przedmiotem wystąpienia można oglądać w polskiej telewizji, lecz chociaż w krajach swej produkcji (USA, Kanada) okazały się hitami, o czym świadczą liczne strony fanów, miłośników serialu lub poszczególnych bohaterów, polska widownia nie do końca zaakceptowała „nowego wampira”. Z czego wynika ów brak popularności seriali wampirycznych - z braku dostępności do nadających je stacji telewizyjnych, pory nadawania, a może przyczyny tego są bardziej złożone? Poza ukazaniem specyfiki serialowego wampira, odpowiedź na powyższe pytania dotyczące recepcji seriali wampirycznych w Polsce jest głównym przedmiotem proponowanej analizy.

Magdalena Dasiewicz, Anna Sawczuk, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej
Psychologiczne aspekty popularności serialu "Przyjaciele"

„Przyjaciele” amerykański serial telewizyjny nie może być porównywany do nudnego „tasiemca”. To fenomen wśród seriali komediowych na skalę światową. Podbił on serca milionów widzów na całym świecie, którzy oglądają go bez przerwy, znając dialogi i wszystkie sceny na pamięć. Choć serial emitowany był od 1994 do 2004, nie stracił na aktualności, jest ponadczasowy. Przyjaciele są w dużej części odzwierciedleniem amerykańskiego społeczeństwa, humor często nie przystaje do polskich realiów, a wątki poruszane w serialu mogą być niekiedy dość kontrowersyjne dla polskiego społeczeństwa, np. zapłodnienie in vitro, legalizacja związków homoseksualnych, swoboda seksualna itp. Jednak cieszy się ogromnym zainteresowaniem i sympatią w Polsce. Powstają niezliczone ilości forów, quizów na temat serialu. Można stwierdzić, że serial jest ponad kontekstem kulturowym.

Serial przełamuje tematy tabu, uczy śmiać się z własnych słabości, nakreśla nam jak ważną rzeczą jest przyjaźń i pokazuje, że trudne sytuacje są do rozwiązania, gdy mamy kogoś komu możemy ufać. Wszystko to okryte jest humorem, rozrywką i lekką atmosferą. W referacie postaramy się odpowiedzieć na pytanie dlaczego tak wielu Polaków ogląda serial, przeanalizujemy grupę odbiorców tego widowiska i zastanowimy się, jakie potrzeby widzów realizuje serial.

dr Aleksandra Drzał-Sierocka, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej
Post-religia? Rozważania na marginesie serialu „Anioły w Ameryce” Mike'a Nicholasa

AIDS, tematyka gejowska i wątki religijne - a wszystko wtłoczone w wąskie ramy zaledwie sześciuodcinkowego serialu. Mike Nichols w „Aniołach w Ameryce” rzucił wyzwanie rozmaitym tabu, a

jednak serial nie wywołał wielu kontrowersji. Recenzenci określają go najczęściej jako subtelny i poruszający. W moim referacie skoncentruję się na sposobie prezentowania wątków religijnych. Więcej w nich „przymrużenia oka”, czy tonacji serio? Ile w nich twórczego dystansu, a ile autentycznego artystycznego wzruszenia? I wreszcie: na ile propozycja Nicholasa wpisuje się w tendencje współczesnej kultury, a na ile je przekracza?

Michał Dzieliński, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej
Analogie pomiędzy serialami nowej generacji a XIX-wieczną powieścią odcinkową

Kilka lat temu Ryszard Kapuściński napisał takie zdanie o gustach odbiorców: „Dziś nikt nie pyta czy coś jest dobre, każdy pyta czy jest nowe”. W czasie, który minął od publikacji tych słów, nastąpiła ponowoczesność, a „innowacyjność” stała się towarem deficytowym. I choć specjaliści od marketingu starają się wciąż sprzedawać bieżące trendy jako „nowe”, to niemal każdy współczesny tekst kultury ma swoje mniej lub bardziej oczywiste odpowiedniki w minionych epokach. Nie inaczej jest z tak zwanymi serialami najnowszej generacji. „Rewolucja” która w tym gatunku zaszła w ciągu ostatniej dekady bardzo przypomina to, co działo się z dziewiętnastowieczną powieścią odcinkową. Powieść także przeszła drogę która wydawała się być rewolucyjna, a z biegiem lat okazała się ewolucją. Ewolucją która zapewniła dziełom miejsce w kanonie. We wstępie referatu przybliżę główne założenia ewolucji powieści XIX w., a w kolejnych punktach pokażę jak ta droga przemiany odnosi się do serialu telewizyjnego. W pierwszej części przeanalizuje oba zjawiska (powieść i serial), od strony technicznej, biorąc pod uwagę twórców, czas powstawania utworów, kanały i czas dystrybucji, a przede wszystkim grupy odbiorców. Następnie zajmę się aspektami twórczymi w każdym z tych gatunków – sposobami narracji, konstrukcją fabuły i sposobem, w jaki zostali zbudowani bohaterowie utworów. Kolejnym punktem będzie symultaniczna analiza porównawcza dwóch dzieł: powieści „Bracia Karamazow” i serialu „Lost”.

mgr Agnieszka Fok, Uniwersytet Warszawski, Ośrodek Studiów Amerykańskich
ABC - Anything but Color? Czy rewolucja w amerykańskiej telewizji wychodzi poza bariery etniczne i rasowe?

W ostatnich latach amerykańska telewizja przechodzi prawdziwą rewolucję. Do udziału w projektach telewizyjnych zapraszani są zdobywcy Oskarów, a laureaci nagród Emmy z powodzeniem odnajdują się w prestiżowych produkcjach kinowych. Niekwestionowany skok jakościowy nie idzie jednak w parze z odpowiednim i równorzędnym przedstawianiem bohaterów wywodzących się z mniejszości rasowych i etnicznych. Przykładem może być telewizja kablowa HBO, od lat jest uznawana za jedną z najlepszych platform pozytywnych trendów, ale np. w przebojowym „Seksie w wielkim mieście” ignorująca fakt, że Nowy Jork jest metropolią zróżnicowaną etnicznie. Przykłady nieodpowiedniego wypełniania „akcji afirmatywnej” można z łatwością odnaleźć także w czterech podstawowych stacjach naziemnych jak ABC, NBC, CBS, czy Fox, gdzie aktorzy pochodzenia afroamerykańskiego czy latynoskiego bardzo często obsadzani są w drugo- lub nawet trzeciorzędnych rolach. Ich bohaterowie to najczęściej pojawiający się w pojedynczych scenach ordynatorzy szpitali lub szefowie policyjnych posterunków, stanowiący doskonałą wymówkę dla szefów stacji zmuszonych do sporadycznego tłumaczenia przed gremiami typu NAACP (The National Association for the Advancement of Colored People Krajowe Stowarzyszenie Postępu Ludzi Kolorowych). Przecież przedstawiciele mniejszości zostają pokazani jako jednostki faktycznie sprawujące władzę... W rzeczywistości jednak odgrywających ich aktorzy i aktorki nie mają zbyt wiele „do zagrania” (m.in. „Chirurdzy”, czy wcześniejsze klasyki jak „Nowojorscy gliniarze”, „Ally McBeal”).

W swoim wystąpieniu chciałabym pokazać, że Amerykanie potrafią jednak radzić sobie z problemami rasowymi, bez popadania we wszechobecne poczucie winy. Tezę tę zilustruję przykładem popularnego serialu komediowego „Scrubs” (w Polsce pokazywanego przez Comedy Central jako „Hoży doktorzy”). Serial w amerykańskiej telewizji we wrześniu 2001 w stacji NBC, a od zeszłej jesieni trafił do ramówki ABC. To

opowieść o lekarzach i pielęgniarzach pracujących w szpitalu Sacred Heart, która doskonale zongluje konwencjami i humorem, sprytnie omijając sztampowe, pełne stereotypów typowe telewizyjne zagrania. Główną osią fabuły jest przyjaźń dwóch lekarzy, JD (Zach Braff) i Turka (Donald Faison). Pierwszy jest Biały, drugi Czarny.

prof. Wiesław Godzic, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej
Kocham "Dextera"

Sitcom "Kocham Lucy" był dla Ameryki lat 50. ubiegłego wieku pierwszą przebojową produkcją narracyjną, która zatrzymała widzów przed telewizorami. Lucille Ball była kochana przez wszystkich: serialowego męża, przyjaciół i widzów. Pięćdziesiąt lat później instytucja telewizji proponuje nam, żebyśmy identyfikowali się z seryjnym mordercą. Dexter ma pewne zalety: eliminuje z życia społecznego potwory, z którymi prawo nie może dać sobie rady; gra rolę boga i jest przy tym bardzo sympatyczny. Zastanawiać się będę nad podstawową relacją medium telewizyjnego w stosunku do swojego widza: co zyskuje telewizja, a co traci proponując tak kontrowersyjną postać jako tytułowego bohatera; postać, z którą odbiorca powinien się zmierzyć na obszarze emocjonalnym, moralnym i poznawczym.

Katarzyna Grynienko, Uniwersytet Warszawski
Serialowa dekonstrukcja obrazu amerykańskiego przedmieścia w oczach polskiego odbiorcy

Wiele tytułów z nowej generacji seriali telewizyjnych produkcji amerykańskiej zawdzięcza swój sukces zabiegom mającym na celu dekonstrukcję bądź przetworzenie obrazów, do których widz amerykański został przez lata przyzwyczajony. Do takich tytułów należą seriale takie jak „Desperate Housewives”, „Weeds”, „South Park”, a także ostatnio wyprodukowane „True Blood” oraz „Kath & Kim”. Wszystkie te tytuły opierają się na wizualnej i znaczeniowej grze z silnie zakorzenionym w kulturze amerykańskiej obrazem przedmieścia, który jako zjawisko kulturowe często określane jest mianem suburbii. W moim referacie chciałabym przedstawić krótką analizę esencjonalnej roli, jaką dekonstrukcja przedmieścia odgrywa w popularności tych seriali. Krótka charakterystyka telewizyjnych i filmowych obrazów suburbii, które wytworzyły kulturowy stereotyp jego mieszkańców i ich otoczenia, posłuży mi jako podstawa do analizy wyżej wymienionych seriali oraz wskazania jak wiele elementów ich fabuły opiera się na odniesieniu do poszczególnych cech przedmieścia. Ten silny związek z typowo amerykańskim konstruktem kulturowym tylko pozornie stanowi przeszkodę poznawczą dla polskiego odbiorcy. Będę starała się wykazać, że obraz suburbii jest jednym z najczęściej kojarzonych z kulturą amerykańską. Co za tym idzie jest on rozpoznawalny przez większość polskich widzów, którzy w wyżej wymienionych serialach docenią nie tylko podstawowy humor sytuacyjny bądź fabularna intrygę, ale także subtelną grę ze zjawiskami kultury.

Michał Gulik, Uniwersytet Jagielloński
2QT2BSTR8. Nad-reprezentacje płci w "Gotowych na wszystko"

Referat skupia się na sposobach, w jakie „nowe seriale HBO” komplikują kategorię reprezentacji i tym samym uniemożliwiają interpretacje w popularnym kluczu analizy wizerunku. Badania feministyczne nad serialem telewizyjnym trwają w- często nieuświadomianej- schedzie po korespondencyjnej teorii prawdy, traktując ekranowe wizerunki jako (stereotypowe lub nie) przedstawienia rzeczywistości. Tymczasem wzrastająca kompetencja widowni telewizyjnej sprawiła, że paleo-telewizja szybko utraciła pożądaną przezroczystość, a jej dyskursywny, konwencjonalny charakter stawał się coraz bardziej jawny. Nowa generacja seriali telewizyjnych nie proponuje już spójnych wizerunków płci do biernego przyswojenia, ale aktywizuje widzów do ironicznej zabawy z dyskursywnymi schematami. "Desperate Housewives" ("Gotowe na wszystko") zapraszają do takiej właśnie gry z konwencjami przedstawieniowymi, wprowadzając napięcie pomiędzy logiką

reprezentacji a jej ironicznym zawieszeniem. Reakcje, z jakimi serial spotkał się w USA i w Polsce świadczą o tym, że jego usytuowanie wobec kategorii płci i seksualności jest wyjątkowo niejasne. Uznawane często za przykład antyfeministycznego backlashu, "Gotowe na wszystko" mogą wydawać się przefarbowaną telenowelą, powielającą wizerunek kobiety- kury domowej. Dopiero z perspektywy teorii queer możliwa staje się inna interpretacja- przesadna koncentracja na powierzchowności kobiecego wizerunku sprawia, że sama kobiecość okazuje się być pozorem, performansem. Bohaterki serialu- niczym drag queens- świadomie odgrywają prawidła idealnej kobiecości, doprowadzając je do granic parodii. Tym samym stają się „too cute to be straight” (2QT2BSTR8)- nadmiernie perfekcyjne, aby normatywna interpretacja ich wizerunków była prawomocna. Ich stylizacja nie jest jednak beztronską grą. Desperackie trzymanie się sztuczności świadczy o tym, że poza światem pozorów, nie istnieje żadna pozadyskursywna rzeczywistość, która mogłaby służyć za bezpieczne oparcie. Zarówno w teoretyzowaniu, jak i w życiu.

Anna Jawor, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej
Od kury do demona - serialowy obraz kobiety

Polskie seriale w dużej mierze są zwierciadłem polskiej rzeczywistości. Na pytanie Instytutu Badań Opinii RMF FM „Czy obcokrajowcy mogliby poznać prawdziwe życie Polaków dzięki serialom” 70% Polaków odpowiada, że tak (9% - że nie, 21% - ani tak, ani nie). Seriale jednocześnie kreują rzeczywistość, z nich czerpiemy wzory zachowań. Ponieważ bohaterowie są do nas podobni, lubimy ich i często gościmy w naszych domach, my również stajemy się podobni do nich. Z badań m.in. AGB Nielsen Media Research wynika, że w Polsce seriale oglądają przede wszystkim kobiety. Warto zatem przyrzeć się wizerunkowi kobiet w serialach. Jako matek, żon, pracowników (-ic), szefów (-owych)... Jak wygląda ich życie rodzinne i zawodowe? Jakie są ich relacje z mężczyznami? Przyjrę się najchętniej oglądanym w Polsce serialom polskim i porównam je z najpopularniejszymi w Polsce serialami amerykańskimi. Jak wygląda życie serialowych Polek, jak Amerykanek i co na to Polacy?

mgr Aneta Jaworska, Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie
Polish American story, czyli kto i dlaczego ogląda amerykańskie seriale w Polsce?

W samym 2008 roku czterej główni nadawcy telewizyjni w Polsce (TVP1, TVP2, Polsat, TVN) wyemitowali na swoich Antenach ponad 80 amerykańskich seriali telewizyjnych. W tym samym czasie liczba premierowych tytułów polskich seriali była mniejsza o połowę. Skąd takie zainteresowanie amerykańskimi historiami w Polsce? Artykuł będzie stanowił analizę widowni i powodów, dla których amerykańskie seriale cieszą się tak dużą popularnością. Podstawę będą stanowić: baza telemetryczna TNS OBOP, a także wypowiedzi internautów zamieszczone na popularnych forach internetowych.

dr Marta Juza, Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie
Gdzie szukać tajemniczej wyspy? Serial "Lost" jako przejaw konwergencji mediów

Od 2004 r. serial "Lost" - w Polsce znany również jako "Zagubieni" - święci triumfy na całym świecie. Wydaje się jednak, iż kulturowy fenomen "Zagubionych" to coś więcej niż tylko udany serial cieszący się dużą popularnością. "Lost" posiada szereg cech, które sprawiają, że można uznać go za przykład zjawiska zwanego konwergencją mediów. Polega ono na tym, że media, które wcześniej nie były ze sobą ściśle związane, upodabniają się do siebie i zdają się ewoluować w podobnym kierunku. Stają się też coraz bardziej interaktywne. Odbiorcy przestają być postrzegani jako jednolita masa, ale raczej jako zbiór rozproszonych po całym świecie indywidualności, co zachęca ich do twórczej aktywności. Dlatego też konwergencja jest związana z takimi zjawiskami jak kultura uczestnictwa oraz zbiorowa inteligencja. "Lost" odchodzi od logiki masowego przekazu na rzecz logiki przekazu interaktywnego zakładającej aktywność wszystkich uczestników

procesu komunikacji. Jest obudowany licznymi dodatkami, które docierają do odbiorców poprzez różne media: strony WWW, podcasty, oficjalne i fanowskie serwisy internetowe, książki, gry, filmy na telefony komórkowe itd. Ponadto serial staje się materiałem, który widzowie, omawiają i współtworzą. W dyskusjach internetowych użytkownicy mogą podsumować posiadaną przez siebie wiedzę, dzielić się nią i tworzyć na jej podstawie nowe koncepcje dotyczące przedstawionych na ekranie tajemnic. Na dyskusje te odpowiadają też twórcy serialu, którzy w Internecie lub poprzez fabułę ustosunkowują się do domysłów widzów. Serial "Lost" nie jest zatem jedynie przekazem masowym, ale swoistym rozbudowanym uniwersum komunikacyjnym.

Zuzanna Konarska, Monika Marczak, Uniwersytet Warszawski
Fenomen popularności seriali LGBT w Polsce na przykładzie „Queer as folk” i „The L Word”

Celem wystąpienia auterek będzie analiza głównych wątków i tematyki LGBT w serialach „Queer as Folk” i „The L Word”. Przede wszystkim będą to kwestie, które na potrzeby referatu zostaną zdefiniowane w trzech kategoriach: seksualność, role społeczne oraz wizerunek. Prezentacja będzie miała charakter komparatystyczny. Podczas omawiania problematyki autorki sięgną do koncepcji Jeana Baudrillarda, Judith Butler, a także Julii Kristevej czy Niklasa Luhmana. Prezentację uzupełnią fragmenty filmów oraz rozmowy z widzami zarówno heteroseksualnymi, jak i homoseksualnymi na temat poruszanych w serialach wydarzeń. Na koniec zostanie poruszona kwestia cenzury w polskich mediach tematyki otwarcie homoseksualnej.

mgr Bartosz Konic, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Instytut Filologii Słowiańskiej
Mali handlarze sprawami ostatecznymi- o ewolucji wizerunku śmierci w serialach amerykańskich nowej generacji

Wystąpienie będzie dotyczyć ewolucji wizerunku śmierci w najnowszych serialach amerykańskich (między innymi: "Six feet under", reż. A. Ball, "Dexter", reż. E. R. Dickerson, M. Siega, "Dead like me", reż. S. P. Anderson, T. Westman, "Carnivale", reż. T. Gates, J. Bender, "Pushing daisies", reż. B. Sonnenfeld, B. Dannelly, "Angels in America", reż. M. Nichols, "Reaper", reż. K. Smith, P. Lauer, "Medium", reż. E. Laneuville, A. Lipstadt, "True blood, reż. A. Ball, M. Lehmann itd.) i ich recepcji w Polsce.

mgr Agnieszka Kozak, Uniwersytet Jagielloński
"Californication" - nowy typ serialu dla kobiet?

Jakim sposobem mizoginistyczny pisarz, ultramęski, seksistowski bohater „Kalifornikacji” stał się ulubieńcem tysięcy kobiet, które dotychczas interesowały głównie losy przyjaciółek w sztandarowych, „babskich” serialach? Zastanowię się czy Hank Moody oraz losy jego miejskiej rodziny nie są przypadkiem kontynuacją tych samych mitów, co te prezentowane w „Seksie w Wielkim Mieście” a podtrzymywane przez „Gotowe na Wszystko” i „L Word”.

mgr Hubert Kubit, Uniwersytet Jagielloński
Adaptacja filmowych technik narracyjnych przez serial na przykładzie "Zagubionych"

Spopularyzowanie w przemyśle filmowym technologii VHS (Video Home System) w latach 80. i 90. oraz DVD (Digital Video Disc) na przełomie wieków, zmieniło sposób odbioru filmów. Od roku 1976 (a jeszcze bardziej 1996) dana jest nam nie tylko możliwość wielokrotnego oglądania tych samych filmów czy scen, ale i zmiana tempa projekcji lub nawet stopklatka, pozwalające dokładnie przyjrzeć się niektórym scenom czy kadrom. To istotne przesunięcie w sposobie odbioru filmów miało spory wpływ na zmiany w samej poetyce dzieł. Widz, który ma do dyspozycji kopię filmu, nie musi go pojąć za pierwszym razem. Zaczęły powstawać więc dzieła,

do których zrozumienia lub pojęcia ich głębszych poziomów potrzebne są kolejne lub dokładniejsze projekcje, które widz może sobie zapewnić sam. Wprowadzenie nowych technologii spowodowało zmianę w formie podawczej filmów. Ta z kolei miała niekwestionowany wpływ na sposób opowiadania. Nie zmieniła ona radykalnie klasycznego modelu opowiadania filmowego, rozwinęła za to nowe jego formy. Zapowiedziane przez kilka filmów w latach 80., a rozpoczęte na dobre w pierwszej połowie lat 90., eksperymenty z narracją wprowadziły do kina powiew świeżości. Pojawiły się filmy, które opierały się na niechronologicznym opowiadaniu historii ("Pulp Fiction", 1994), opowiadaniu bazującym na retrospekcjach ("Reservoir Dogs", 1992) czy takie, w których status ontologiczny wydarzeń był trudny lub niemożliwy do określenia ("Total Recall", 1990). Okno, które wtedy uchyliły, zostało otwarte na oścież w drugiej połowie lat 90., o czym świadczą takie tytuły jak: "The Usual Suspects" (1995), "Lost Highway" (1997), "Fight Club" (1999), by zostać otwartym przez pierwsze lata nowego wieku aż do chwili obecnej – od opowiadanego w dwie strony "Memento", (2000) poprzez "Vanilla Sky" (2001), "A Beautiful Mind" (2001), "Spider" (2002), "The Village" (2004), "The Saw II" (2005) czy "Stay" (2005), aż po szkatułkową historię zawierającą podwójne kłamstwo w "The Prestige" (2006). Kinematografia głównego nurtu obrodziła takimi tytułami oraz kojarzonymi z nimi nazwiskami: Fincher, Gondry, Nolan, Amenábar, Shyamalan... W podobnej co film sytuacji znalazł się również serial telewizyjny. I on postanowił zmienić swoje dotychczasowe otoczenie – wyszedł z ramówki telewizyjnej, by obok filmów stanąć na półce DVD. Zajmuje mnie, w jaki sposób serial (czy nadal telewizyjny?) zaadaptował się do nowego otoczenia. Jak dostosował się do nowej dla siebie sytuacji odbiorczej, w której widz przy pomocy dodatkowego pilota już nie tylko zappuje, flippuje czy switchuje, ale pauzuje, przewija w przód, w tył oraz ogląda w zwolnionym tempie. Na przykładzie "Zagubionych" pokażę, jak znaczący wpływ na serial może mieć zmieniająca się poetyka filmu. Jak serial, by dostosować się do nowej sytuacji, w której się znalazł, adaptuje liczne rozwiązania narracyjne wypracowane przez filmy ostatnich dwóch dekad, czyli filmy, które zrodziły się ze świadomości nowego sposobu odbioru narracyjnych utworów audiowizualnych.

mrg Rafał Kuś, Uniwersytet Jagielloński

Republikanie z kreskówki? Jak „South Park” komentuje rzeczywistość polityczną USA

„South Park” to jeden z najpopularniejszych i najwyżej ocenianych seriali animowanych w historii telewizji. W przeciwieństwie jednak do takich klasyków gatunku, jak „The Simpsons”, „Family Guy” czy „King of the Hill”, krótki proces produkcji kolejnych odcinków pozwala twórcom serialu na wprowadzanie do „South Parku” odniesień dotyczących aktualnych wydarzeń politycznych i społecznych. Jak podkreśla wielu amerykańskich komentatorów, z pozornie nihilistycznych i anarchicznych dowcipów wyłania się konsekwentny obraz linii politycznej autorów serialu - Treya Parkera i Matta Stone'a. Czym jest „South Park conservatism” i jakie jest jego miejsce we współczesnym dyskursie politycznym Stanów Zjednoczonych? Czy taka formuła opisywania zjawisk społecznych pozostaje czytelna dla polskich widzów? Na te właśnie pytania odpowiedzieć ma niniejszy referat, przygotowany z wykorzystaniem technik ilościowej i jakościowej analizy zawartości odcinków serialu.

mgr Julie Land, Instytut Filozofii i Socjologii PAN

Wszyscy się śmiejemy z katolików? Krytyka kościoła katolickiego w "Family Guy" i "South Park"

Analiza odcinków South Park i Family Guy, w których jest krytykowany katolicyzm i hipokryzję w kościele i jego strukturze. Czy przedstawienie w SP i FG hipokryzji w kościele mogą wpływać głównie na młodych widzów tych seriali i to jak postrzegają kościół katolicki i jego władzę/pozycję w społeczeństwie? Czy zarzuty hipokryzji wobec kościoła, które są poruszane w SP i FG mogą też dotyczyć sytuacji w Polsce, czy mogą być postrzegane jako obce/amerykańskie problemy? Inne tematy z SP/FG, do omówienia w referacie: kościół i jego stosunek do Żydów, współczesnego antysemityzmu i homoseksualizmu; „Pasja” Mela Gibsona jako kłamstwo/propaganda katolicka; kościół i problem molestowania seksualnego dzieci; postać Jezusa w

katolicyzmie i w kulturze masowej.

Paweł D. Madej, Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego
Simpsonowie na polskim gruncie

"Simpsonowie" (ang. "The Simpsons") – amerykański animowany serial komediowy dla starszej widowni, wymyślony przez Matta Groeninga i emitowany w stacji FOX. Jest satyrycznym spojrzeniem na amerykański styl życia oraz kulturę, a akcja toczy się głównie wokół mieszkającej w Springfield rodziny Simpsonów: Homera, Marge, Barta, Lisy i Maggie. Serial jest produkowany bez przerwy od roku 1989; do tej pory powstało 428 odcinków. Najnowszy sezon 20 wystartował 28 września 2008. Serial w Polsce można zobaczyć od roku 1990 - jako pierwsza polska stacja emisję "Simpsonów" rozpoczęła TVP Katowice. Odcinki były jednak retransmitowane (wraz z reklamami) z brytyjskiej stacji Sky One; po emisji pierwszego sezonu nadawanie zakończono gdy okazało się nielegalne. W latach 1993-1995, tym razem całkowicie legalnie bo z polskim lektorem (Januszem Szydłowskim) sezony 1, 2 i 3 a także parę odcinków 4 wyemitował TVP1. Następnie w wersji okrojonej, z lektorem (Tomaszem Knapikiem), w latach 1999-2003 Fox Kids (obecnie Jetix) wyemitował 10 sezonów.

W lecie 2007, po sezonie 18 i równych 400 odcinkach, wyprodukowano pełnometrażowy film animowany "Simpsonowie - Wersja Kinowa", który trafił do kin również w Polsce, w wersji z dubbingiem i napisami. Kilka miesięcy wcześniej Canal+ wyemitował pierwsze trzy sezony wypożyczone od TVP1, potem sezony 17 i 18 (w ramach powtórki przed filmem), a następnie zaczął ponownie od pierwszego odcinka (od sezonu czwartego wzwyż w wyprodukowanej przez siebie wersji lektorskiej również z Januszem Szydłowskim jako wiodącym lektorem). We wrześniu 2008, w wersji z dubbingiem, chronologicznie wszystkie odcinki kreskówki rozpoczęła emitować TV Puls. Najnowszy sezon, 19, liczy tylko 20 odcinków i nie miał premiery w Polsce (Canal+ nie wykupił do niego praw). Telewizja Puls 14 listopada zakończyła emisję "Simpsonów". Decyzja ta wynika z wycofania się jednego z udziałowców stacji Ruperta Murdocha, właściciela amerykańskiej telewizji FOX, dla którego to produkowani są "Simpsonowie". Serial nie przyjął się w Polsce. Przez kilka sezonów miał niską oglądalność i stacje powoli rezygnowały z jego emisji. Celem prezentacji jest wskazanie i analiza możliwych powodów tak niskiego zainteresowania społeczeństwa serialem.

mgr Bogumiła Mateja, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Instytut Socjologii

„M jak miłość” kontra „Prison Break”: między starymi a nowymi mediami, czyli kultura konwergencji po polsku

Podczas gdy w rankingach oglądalności programów telewizyjnych od kilku lat niepodzielnie królują polskie seriale, polscy internauci - tak jak inni zagraniczni użytkownicy sieci – mnóstwo czasu i energii poświęcają na wyszukiwanie, ściąganie i dyskusje o amerykańskich produkcjach, takich jak „Prison Break”, „Lost” czy „Desperate Housewives”. Wydaje się jednak, że linia podziału między polskimi i amerykańskimi produkcjami oraz starymi i nowymi mediami nie przebiega tak wyraźnie, jak mogłoby się to wydawać na pierwszy rzut oka. W wystąpieniu postaram się dokładniej zanalizować „przypadki graniczne” – a więc funkcjonowanie wybranych polskich seriali w sieci, a także recepcję niektórych amerykańskich hitów umieszczanych w ramówkach polskich telewizji. Mając świadomość, że zjawiska te lokują się w ciekawym momencie pewnego rodzaju przejścia technologiczno-społecznego, wydaje się, że warto poddać analizie procesy przepływów między starymi a nowymi mediami (co za H. Jenkinsem nazywa się kulturą konwergencji) po to, by pełniej próbować zarysować możliwe kierunki rozwoju mediów w przyszłości. Wysuwają się zatem dwa wątki, które poruszę w wystąpieniu: wpływ nowych mediów na recepcję tradycyjnie rozumianej telewizji (a więc stosunkowo często podejmowany przez badaczy temat przeobrażeń kultury pod wpływem Web 2.0 i wzrostu roli kultury partycypacji); wpływ starych mediów na kształt rozwoju nowych mediów (a więc próba poszukiwania przykładów „korzeni” aktywności widzów, zjawisk, które na mniejszą skalę miały miejsce w

przeszłości, a zostały tylko zintensyfikowane poprzez rozwój nowych mediów).

mgr Małgorzata Mika, Uniwersytet Rzeszowski

Doświadczenie w odcinkach, czyli sitcom jako ponowoczesny autorytet moralny

W przygotowanym przeze mnie referacie postaram się dokonać analizy przyczyn popularności serialu amerykańskiego jako produkcji wychodzącej naprzeciw oczekiwaniom pokolenia XXI wieku, które w sytuacji przyspieszonego tempa rozwoju nauki i techniki, oraz szybko starzejących się autorytetów moralnych, wiedzę dotyczącą norm etycznych czerpie z sitcomów transmitowanych przez środki masowego przekazu. Postaram się także dowiedzieć, iż pozorne ułatwienie komunikacji międzyludzkiej jakie nastąpiło w wyniku upowszechnienia telefonów komórkowych i internetu doprowadziło do obniżenia kontaktów werbalnych między ludźmi, a co za tym idzie do osłabienia uczestnictwa jednostek w procesie transmisji wiedzy dotyczącej zasad postępowania, form normalizacji czy sposobów wyrażania uczuć. W sytuacji braku emocjonalnych kontaktów z innymi, każdy człowiek wstępuje w kręgi fikcyjnej rodziny czy wymagowanych przyjaciół, których sylwetki rysują amerykańskie wytwórnie filmowe, by w kontakcie z nimi zdobywać mądrość, czyli wiedzę o tym co jest w życiu ważne. Emocjonalne przywiązanie do fikcyjnych postaci oraz czerpanie wiedzy dotyczącej moralnych wyborów w życiu ułatwia codzienny kontakt z ich perypetiami oraz przerysowana czarno-biała klisza ich charakterów ułatwiająca nie wymagającemu widzowi zauważyć granicę między dobrem a złem.

dr Anna Nacher, Uniwersytet Jagielloński, Instytut Sztuk Audiowizualnych

Serial 2.0 - przepływ, hybrydyzacja, wojny kulturowe

W moim referacie chciałabym przyjrzeć się temu, jak serial jako gatunek ulega rozproszeniu i hybrydyzacji w środowisku telewizji globalnej, poddanej procesowi konwergencji. Z jednej strony mamy do czynienia ze znacznie przyspieszoną, transmedialną cyrkulacją tekstów telewizyjnych na skalę globalną, w której nieformalne praktyki odbiorcze niejednokrotnie wyprzedzają ofertę kanałów telewizyjnych (jak przypadek hulu.com który skłonił wielu miłośników telewizji spoza USA do stosowania praktyk hackerskich), z drugiej zaś oferty poszczególnych kanałów telewizyjnych telewizji kablowej wielokrotnie wprowadzają nowe serie do obiegu (Comedy Central vs. TVN). Nowa formuła serialu telewizyjnego staje się zatem w tej sytuacji nośnikiem konwergencyjnej transmedialności i jednocześnie kulturowej hybrydyzacji (jednym z ciekawszych przykładów jest "odświeżenie" "Niewonicy Isaury" poprzez dodanie voice-over ze ścieżką dialogową w gwarze śląskiej w TV Silesia dostępnej w ofercie UPC) oraz obszarem wojen kulturowych (od "Califonication" po rodzimych "Władców móch"). Podejmę zatem próbę odpowiedzi na pytanie, co taka sytuacja oznacza dla serialu jako gatunku oraz - ogólniej - gatunkowości telewizyjnej.

mgr Aleksandra Niemczyńska, Uniwersytet Jagielloński, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych, Instytut Amerykanistyki i Studiów Polonijnych

Bohaterscy lekarze contra zgorzkniały demaskator - polska percepcja "Dr House" a i innych seriali medycznych

Celem dociekań autorki będzie zmierzenie się z percepcją amerykańskich seriali medycznych w Polsce. Główna oś rozważań będzie skoncentrowana przede wszystkim na osobie niepełnosprawnego narkomana, doktora House'a, jako uosobienia „nowego” - prześmiewczego, gorzkiego i przewrotnego - serialowego bohatera. Uwydatniony zostanie motyw „kultury cynizmu” dotyczący kwestii moralności amerykańskiego społeczeństwa, zestawiony z fenomenem funkcjonowania serialu "Dr House" w Polsce. Analiza odbioru "Dr House" a w Polsce z jednej strony zawierała będzie dane statystyczne dotyczące jego oglądalności, z drugiej autorka przyjrzy się istnieniu serialu w dyskursie społecznym poprzez interpretację komentarzy

zamieszczanych na stronach i forach internetowych. Równocześnie serial skonfrontowany zostanie z innymi amerykańskimi ("Doktor Kildare", "MASH", "General Hospital", "Doogie Howser - lekarz medycyny", "Ostry dyżur", "Chirurdzy") oraz polskimi ("Doktor Ewa", "Na dobre i na złe", "Szpital na perypetiach", "Daleko od noszy") produkcjami rozgrywającymi się w środowisku medycznym. Autorka prześledzi przekształcenia dokonujące się w tym gatunku telewizyjnym i zastanowi się nad stopniem nowatorstwa "Dr House" a.

mgr Samuel Nowak, Uniwersytet Jagielloński, Instytut Sztuk Audiowizualnych
"Queer as Folk": telewizja, seks i polityka różnicy

Brytyjski serial „Queer as Folk” (znany w Polsce z nieoficjalnego obiegu oraz pokazów festiwalowych) jest pierwszą w historii telewizji produkcją skierowaną do i poświęconą wyłącznie osobom LGBT. To serial interesujący zarówno na poziomie reprezentacji, jak i produkowanego przez siebie dyskursu seksualności. W perspektywie najnowszych badań nad telewizją i seksualnością „QaF” jest przede wszystkim wyrazem inkorporowania przez telewizję polityki różnicy jako strategii narracyjnej, która umożliwia zagospodarowanie zarówno kolejnych segmentów rynku jak i regulacji społecznych smaków/gustów (community of taste). Z drugiej jednak strony zwraca się uwagę na fakt, że przepracowuje on traumy takie jak epidemia AIDS nie przekuwając ich jednak w „gejowska dumę”, ale proponując szereg amibiwalentnych przyjemności, które oferuje w zależności od przyjętej przez widzów perspektywy. Takie podejście budzi jednak kilka wątpliwości – czy bowiem nie są to tylko życzenia rozteoretyzowanych badaczy parających się teorią queer? W moim referacie chcę zastanowić się nad przywołanymi kwestiami kładąc przede wszystkim nacisk na społeczne funkcjonowanie serialu oraz próbując odpowiedzieć na pytanie o jego (post-)polityczny wymiar, zarówno na gruncie brytyjskim jak i polskim.

dr hab. Agnieszka Ogonowska, Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
***Sophisticated crime story* – przyczyny popularności gatunku w Polsce**

Przedmiotem zainteresowania autorki referatu będą trzy, emitowane w Polsce, amerykańskie serie telewizyjne: „Kości”, „Wzór” oraz „CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas”. Na ich przykładzie zostaną poruszone problemy: stereotypu naukowca (charakteru pracy zawodowej i życia prywatnego) w kontekście jego telewizyjnych reprezentacji (także w odniesieniu do bohaterów innych popularnych seriali kryminalnych – prespektywa porównawcza), schematu fabularnego wykorzystywanego w tego rodzaju produkcjach, ich wartości edukacyjnych oraz przyczyn popularności wśród polskich widzów.

dr Marta Olcoń-Kubicka, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Katedra Socjologii
Internetowe społeczności serialowych fanów

Celem wystąpienia jest zaprezentowanie polskich społeczności fanowskich zawiązujących się w przestrzeni internetowej zorientowanych na wspólne przeżywanie oglądanych amerykańskich seriali. Społeczności te nastawione są nie tylko na dzielenie się plikami, polskimi napisami czy też wymianę wrażeń po świeżo wyemitowanym odcinku, lecz również na tworzenie objaśnień i dekodowanie ukrytych znaczeń pojawiających się w świecie przedstawionym w poszczególnych serialach. W nawiązaniu do koncepcji „inteligencji zbiorowej” Henry’ego Jenkinsa zostanie zaprezentowany model kreowania wiedzy przez społeczności fanowskie zorientowane wokół *mainstreamowych* seriali takich jak: "Lost", "Desperate Housewives" czy "Prison Break".

mgr Natalia Osiatyńska

W obronie czasu poświęconego oglądaniu seriali

Czy godzina poświęcona Dexterowi, a zaraz potem czterdzieści parę minut z "Desperate Housewives" to dobrze spędzony czas? Na to pytanie odpowiada dyskusja o lekcjach bądź korzyściach płynących z uczestnictwa w kulturze najnowszych seriali. Są nauki logistyki i technologii zdobywania oraz odtwarzania kolejnych odcinków. Pojawiają się refleksje nad sferą etyczno-prawną. Nowe zjawiska wielogatunkowości, nieoczywistości i złożoności testują i poprawiają myślenie analityczne odbiorcy. Nie wszystko, co przyjemne musi szkodzić: seriale są zaledwie rozrywką, ale jednocześnie mogą kształcić i rozwijać jako zjawiska dydaktyczne, polityczne lub kulturalne.

Anna Petelenz, Uniwersytet Jagielloński

Dlaczego nie-telewizja? O praktykach stacji telewizyjnych spychających widzów w otchłań sieci

Autorka przedstawi sposoby prezentowania nowych seriali amerykańskich w obrębie polskiej telewizji, ze szczególnym uwzględnieniem telewizji publicznej. Na przykładzie wybranych tytułów (np. "Rzym", "Bracia i siostry", "Brzydula Betty") autorka pokaże różnorodne metody emisji, przyczyniające się do spychania widza w przestrzeń sieci. Polskie środowisko telewizyjne nie sprzyja oglądaniu seriali, zwłaszcza tych uznawanych za "seriale nowej generacji". Jednocześnie coraz powszechniejsze "ściągnięcie" plików z internetu, zmusza autorkę do zadania podstawowego pytania: czy telewizja może stanowić miejsce przyjazne widzom nowych seriali? Czy sztywne ramy instytucji telewizyjnej mogą konkurować z korzystaniem z zasobów sieci, umożliwiającą pełną niezależność, komfort i możliwości wyboru?

Wiktor Piątkowski, Szkoła Główna Handlowa

Dlaczego tylko niektóre zagraniczne serialowe hity odnoszą sukces w Polsce?

W związku z rozwojem nowych technologii i postępującą globalizacją na rynku mediów obserwujemy przewagę podaży nad popytem na rynku audycji telewizyjnych, szczególnie seriali. Dlaczego tylko niektóre odnoszą sukces, stają się kultowe i rozpoznawalne na całym świecie? Równocześnie inne nie spotykają się z aprobatą widzów, mediów i reklamodawców, a cykl ich życia kończy się na jednym sezonie lub zaledwie odcinku pilotowym. Można próbować wyjaśniać te zjawiska odwołując się do marketingu, a dokładniej promocji i PR. Specyfika rynku telewizyjnego polega między innymi na jego trójwymiarowym charakterze. Konsumentami serialu telewizyjnego są jednocześnie: widzowie, reklamodawcy i inne media (głównie typu TV guide). Kluczem do sukcesu jest wybór odpowiedniej grupy docelowej, pozycjonowanie serialu, budowa rozpoznawalnej i atrakcyjnej marki, a następnie skuteczna promocja na wszystkich trzech rynkach i odpowiednie skonsumowanie jej owoców.

O sile marketingu i jego kluczowej roli w promocji serialu może świadczyć m.in. przykład podwójnego wprowadzania „Ally McBeal” na rynek niemiecki (za pierwszym razem – totalna kłapa; po roku dzięki innym narzędziom marketingowym – spektakularny sukces). Istotnym zagadnieniem jest również unifikacja działań marketingowych sugerowana stacjom telewizyjnym na całym świecie przez wielkie studia produkcyjne. Świetnie obrazuje to przykład serialu „LOST” na antenie TVP i jego promocja według wskazówek Buena Vista (wytwórnia Disney). Na ile takie wskazówki mogą być pomocne na zagranicznych rynkach? Można również zastanowić się na ile duży wpływ na kształt serialu mają badania marketingowe (ilościowe i jakościowe), które na wzór amerykański coraz częściej występują na polskim rynku telewizyjnym. Na ile serial pozostaje dziełem sztuki, a w jakim stopniu jest już „tylko” produktem? Wydaje się, że na bardzo konkurencyjnym rynku, jakim jest telewizja, czy ogólniej – rozrywka, ciężko wyobrazić sobie spektakularny sukces bez odpowiedniego wsparcia marketingowego. W najbliższym czasie, wraz z rozwojem nowych technologii i jej implikacjami dla branży filmowo-telewizyjnej, należy spodziewać się dalszego wzrostu znaczenia roli marketingu.

mgr Katarzyna Reizer, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Instytut Filozofii
Serialowa "pożywka"

Głównym problemem poruszonym w referacie będzie analiza czynników, jakimi podyktowany jest odbiór serialu amerykańskiego. Chcę zwrócić przede wszystkim uwagę na to, jaki wpływ na polską widownię wywiera styl bycia proponowany w amerykańskich serialach, których tytuły możemy już odnaleźć w naszych telewizyjnych ramówkach. Zastanowię się także, dlaczego łatwiej jest nam przyznać się do oglądania zagranicznego serialu, jednocześnie utrzymując, iż nie oglądamy naszych rodzimych produkcji ze względu na ich kiepską fabułę.

Mateusz Sobiecki, Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu
Made in SHOWTIME

Amerykańscy nadawcy kablowi znani są z tego, że produkują wyśmienite seriale. Wśród nich znajduje się stacja Showtime, która co roku zaskakuje nas nowymi projektami. Stacja jest ostatnio na fali wznoszącej. Dwa seriale przez nią produkowane "Dexter" i "Californication" to już kultowe pozycje. Szefowie Showtime Networks chcąc przedłużyć dobrą passę rozpoczęli poszukiwania nowych, świeżych i oryginalnych pomysłów, które mogłyby dorównać popularnością wymienionym tytułom. Czy ta obecność seriali amerykańskich stanowi rozrywkę dla polskiej widowni? Polacy kochają czy nienawidzą wszystkiego, co jest made in Showtime?

mgr Piotr Siuda, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Instytut Socjologii
Dewianci czy aktywni twórcy nowej kultury? Fani seriali science-fiction oraz ich polskie oblicze

Artykuł wskazuje na różne poglądy teoretyków dotyczące fanów seriali sci-fi. Pierwsi akademicy zajmujący się tym odłamem widowni wskazywali, że są to dewianci o patologicznym odbiorze, co więcej, opierając się na założeniach krytycznej szkoły frankfurckiej, traktowali fanów jako masy bezwolnych ofiar przemysłów kulturowych. Współcześnie popularniejsze są poglądy ukazujące fanów owych seriali jako aktywnych, tworzących własną kulturę, wyznających szczytne ideały, promujących utopie społeczne, mogących przeciwstawiać się producentom. Autor twierdzi, że obecnie zasadne jest przeniesienie dyskusji nad kondycją fanów seriali science-fiction również na rodzimy grunt. Jacy są polscy fani? Czy współcześnie oraz w zupełnie innym od oryginalnego kontekście kulturowym rozważania nad patologią odbioru lub gloryfikacja fandomu ma sens? Autor, udzielając pozytywnej odpowiedzi, wskazuje jednocześnie na polską specyfikę tego rodzaju rozważań oraz ich ograniczenia.

dr hab. Katarzyna Skowronek, prof. nadzw., dr hab. Zbigniew Pasek, prof. nadzw., Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Wydział Humanistyczny
Nowa duchowość w nowych serialach telewizyjnych

W referacie analizuję zjawisko tzw. „nowej” duchowości w niektórych serialach amerykańskich (np. „Gotowe na wszystko”, „Sześć stóp pod ziemią”, „CSI. Kryminalne zagadki Las Vegas” i inne). Zastanawiam się, w jaki sposób w najnowszych serialach ten fenomen współczesności zostaje pokazany i scharakteryzowany, jaki jest jego wpływ na działania i aksjologię bohaterów, na ile stanowi refleks rzeczywistości (przede wszystkim amerykańskiej), wreszcie - na ile jest zapowiedzią przyszłych zmian społecznych (także w Polsce).

Ewelina Twardoch, Uniwersytet Jagielloński

**„Serie animowane dla dorosłych” jako alternatywna wizja świata i mediów:
od „Simpsonów” po „Władców móch”**

W moim referacie chciałabym zaproponować analizę seriali animowanych dla dorosłych zgodną z koncepcją Johna Mittela (*A cultural approach to television genre theory*, „Cinema journal” 2001, vol. 40, nr 3), w myśl której wytwory sztuki telewizyjnej nie mogą być analizowane bez uwzględnienia genezy ich gatunku (czy też jak chce W. Godzic formatu), sytuacji politycznej i społecznej kraju, w którym się pojawiają, odbiorców, do których są kierowane (tzw. targetu) oraz ich istnienia w przestrzeni medialnej (konwergencja). W pierwszej kolejności chciałabym zastanowić się więc krótko nad zjawiskiem, którym są seriale animowane dla dorosłych, pokazać ich genezę (w Ameryce od przełomowych „Simpsonów” przez „South Park” i „Happy Three Friends” po rodzime produkcje animowane: od realizacji Antonisza przez „Stefana i Irenkę” po „Władców...”). Ważne będzie też dla mnie pytanie, czy media zarówno amerykańskie, jak i polskie były przygotowane na seriale w rodzaju „South Park” oraz „Władców”, pojawienie się jakich programów (tu ważna będzie dla mnie tradycja talk-show oraz kabaretów i zaistnienie reality shows) ustanowiło grunt dla takich produkcji i czy sprzyjała temu sytuacja polityczno-społeczna. Chciałabym także pokrótce zastanowić się nad problematyką poruszaną przez seriale tego typu, nad ich językiem, stroną plastyczną produkcji. Chciałabym także spróbować odpowiedzieć na pytanie, w jakim stopniu seriale animowane dla dorosłych są alternatywną propozycją dla innych produkcji telewizyjnych i jaki jest tego cel (tu odwołam się do teorii „władzy symbolicznej P. Bourdieau, teorii intertekstualności i dyskursu). Wreszcie zastanowię się, w jaki sposób zjawisko konwergencji wpływa na odbiór seriali. Przeanalizowane zostaną w tym celu fora im poświęcone oraz gadżety, które proponowane są fanom. Postaram się także odpowiedzieć na pytanie, na ile funkcjonowanie takich seriali w kulturze uzależnione jest od sieci Web 2.0.

dr Justyna Wierzchowska, Uniwersytet Warszawski
Wątki psychoanalityczne w „Rodzinie Soprano”

W moim wystąpieniu chcę przede wszystkim przeanalizować znaczenie terapii psychoanalitycznej głównego bohatera serialu, Tony'ego Soprano. Terapia Tony'ego u doktor Melfi stanowi integralną część serialu, wnosząc wymiar, który zazwyczaj jest nieobecny w filmach o tematyce mafijnej. Terapia Tony'ego postrzegać jego wybory życiowe jako wynik skomplikowanych relacji rodzinnych: nieobecnego ojca o mafijnych powiązaniach, niszczącej matki oraz niezrównoważonej, wiecznie uciekającej siostry. Jednocześnie proces terapii Tony'ego jest zmaganiem się i jednocześnie krytyką ideału prawdziwego Amerykanina: milczącego, pragmatycznego indywidualisty, który swoim życiem dowodzi prawdziwości „amerykańskiego marzenia”. W konkluzji spróbuję odnieść amerykański kontekst serialu do polskich realiów, szukając w „Rodzinie Soprano” uniwersalnego przekazu.

mgr Katarzyna Wojnicka, Uniwersytet Jagielloński, Instytut Socjologii
"Seks w wielkim mieście" kontra "Californication", czyli feminizm versus maskulinizm?

W listopadzie 2008 roku na antenie TVN odbyła się polska premiera „Californication” - serialu, który w zawrotnym tempie zdobył sobie rzeszę zagorzałych zwolenników po obu stronach Atlantyku. Kilka lat wcześniej z kolei, na antenie TVP polscy widzowie mieli okazję zapoznać się z bohaterkami serialu „Seks w wielkim mieście”, który obecnie - od czerwca 2008, emitowany jest ponownie w TVN. Obie produkcje doskonale wpisują się w model „nowego serialu” - są w pewnym stopniu obrazoburcze, podejmują tematy tabu, które dla polskiego widza stanowią swego rodzaju *novum*, nieobecne dotąd w rodzimych produkcjach. Jednym z głównych bohaterów „Seksu w wielkim mieście”, jak i „Californication”, jest bowiem seksualność - w pierwszym przypadku kobieca a w drugim męska. Różne relacje seksualne w obu serialach przedstawiane są w sposób, który w znacznym stopniu odbiega od tego, do którego przyzwyczajają widza polska telewizja.

Kolejnym nowym elementem, jaki wnoszą do polskiego dyskursu serialowego wyżej wymieniane produkcje jest ideologia - feministyczna i maskulinistyczna. Tego rodzaju tematyka nie znajduje odpowiedników w rodzimych produkcjach, co nasuwa pytanie, na ile tego rodzaju treści znajdują zrozumienie u polskiego widza. Celem mojego referatu jest zatem próba odpowiedzi zarówno na pytanie o to, czy i jak nowy sposób obrazowania i opisywania seksualności wpływa na polskiego widza, a także próba zmierzania się z polskim postrzeganiem fenomenu feminizmu i maskulinizmu, które w rodzimym odbiorze często (nie)słusznie(?) są sobie przeciwstawiane.

Michał Wróblewski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Instytut Filozofii
Wszyscy jesteśmy Dexterami

Referat dotyczyć będzie amerykańskiego serialu „Dexter”. Postaram się pokazać, że główny bohater to archetyp naszych czasów - wzór, według którego wielu chciałoby postępować. Za pomocą popularnej w socjologii teorii racjonalnego wyboru zanalizuję postać Dextera Morgana jako idealny przykład aktora społecznego zdolnego z powodzeniem grać w interakcje. Wyrachowanie i chłodna kalkulacja (elementy te występują w teorii racjonalnego wyboru) to te cechy, które w naszym społeczeństwie są pożądane, a do perfekcji opanował je właśnie główny bohater interesującego mnie tu serialu. Dexter jest bowiem ukoronowaniem długiego procesu mającego na celu reifikację stosunków społecznych - niewrażliwość na drugiego człowieka, która jest problemem Dextera jest również problemem nas wszystkich. Z drugiej jednak strony zazdrościmy mu owego chłodu i opanowania, których nieustannie się od nas obecnie wymaga. Będę się również starał pokazać, w jaki sposób uprzedmiotowienie drugiego człowieka idzie w parze ze zracjonalizowaną przemocą (o czym również traktuje serial).